

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี เทศบาลเมืองมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล
2. ขั้นตอนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยในครั้งนี้มีกลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 ดังนี้

1. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย (Research participants) มีจำนวน 13 คน ประกอบด้วย
  - 1.1 ผู้วิจัย นางทองจ้วน แก้วเฮ้า
  - 1.2 ผู้ร่วมวิจัย คือ ผู้อำนวยการ และครูผู้สอน ช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 11 คน
2. กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) จำนวน 76 คน ประกอบด้วย
  - 2.1 นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 36 คน
  - 2.2 นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 40 คน
3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 68 คน ประกอบด้วย
  - 3.1 ผู้ร่วมวิจัย (ครูผู้สอน ช่วงชั้นที่ 1-2) จำนวน 11 คน มีหน้าที่ดูแล

ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งร่วมเป็นวิทยากรในการอบรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน และบูรณาการในแผนการเรียนรู้อุ้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.2 ครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา ตามโครงการครูพระสอนศีลธรรม
ในสถานศึกษา จำนวน 2 รูป

3.3 พระธรรมวิทยากร ตามโครงการวันธรรมสวนะพบพระพบธรรม
จำนวน 5 รูป

3.4 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 50 คน

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งระยะเวลาในการดำเนินงานเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สำรวจสภาพการปฏิบัติ

1. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และระดับพฤติกรรมการปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม
และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2

2. เป้าหมาย

ทราบสภาพปัญหาการปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 โดยครูประจำชั้น จำนวน 10 คน ครูพระสอนศีลธรรม
พระวิทยากร และผู้ปกครองนักเรียน เป็นผู้ศึกษาสภาพปัญหา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์

4. ระยะเวลา วันที่ 1 พฤษภาคม 2552 ถึงวันที่ 1 ตุลาคม 2552

5. วิธีดำเนินการ

การเก็บข้อมูลในการศึกษาสภาพปัญหา ระดับพฤติกรรมการปฏิบัติ
และแนวทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2
ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก และสนทนากลุ่ม

(Focus Group Discussion : FGD)

5.1 การเตรียมการสนทนากลุ่ม

5.1.1 การคัดเลือกผู้สนทนากลุ่ม

1) คัดเลือกตัวแทนกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรม
จริยธรรมในโรงเรียน 3 กลุ่มคือ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยคัดเลือกตัวแทนกลุ่มเป้าหมาย
ดังนี้

(1) กลุ่มครูจำนวน 3 คน จากจำนวนครูทั้งหมด 10 คน
ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความรู้ ความเข้าใจและสนใจในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

ที่พึงประสงค์ของนักเรียน ในโรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี เทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยวิธีการ
คัดเลือกแบบเจาะจง

(2) กลุ่มนักเรียน จำนวน 10 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 76 คน ซึ่งได้จากหัวหน้าชั้นเรียน ตัวแทนกรรมการสถานักเรียนในโรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี เทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยคัดเลือกแบบเจาะจง

(3) กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 7 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง

5.1.2 การเตรียมทีมงาน ดำเนินการสนทนากลุ่ม ต้องมีทีมงานร่วมดำเนินงาน ประกอบด้วย ผู้ดำเนินสนทนากลุ่ม (Focus Group Moderator) และ ผู้จดบันทึก (Note taker) การสนทนากลุ่มจะต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน ทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มครู กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน จะต้องเตรียมผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มละ 1 คน และผู้จดบันทึกข้อมูลกลุ่มละ 2 คน

5.1.3 การเตรียมผู้ร่วมสนทนา

1) นัดหมายวันเวลา และสถานที่ให้ชัดเจน โดยทำหนังสือเชิญสมาชิกกลุ่มสนทนา ผู้ดำเนินการสนทนา และผู้จดบันทึกทุกคน

2) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม ทั้งในทีมงานดำเนินการสนทนากลุ่ม และสมาชิกผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

3) แจ้งระยะเวลาในการสนทนากลุ่มให้กับผู้สนทนาทุกคน

5.1.4 การจัดเตรียมสถานที่

1) สถานที่ดำเนินการสนทนากลุ่ม ใช้สถานที่โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี กลุ่มสนทนาละ 1 ห้องเรียน

2) จัดเก้าอี้ประชุมเป็นรูปวงกลม เพื่อให้ผู้ร่วมสนทนาไม่เกิดแตกแยก และสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ป้ายบอกที่นั่ง รายชื่อสมาชิกสนทนากลุ่มให้พร้อมทุกคน

5.1.5 การจัดเตรียมอุปกรณ์อื่น ๆ

อุปกรณ์ที่จะต้องเตรียมเพื่อให้การสนทนากลุ่มดำเนินไปด้วยความต่อเนื่อง ไม่เสียบรรยากาศเกิดสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกสนทนากลุ่มและระหว่างผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มกับสมาชิกกลุ่ม ควรจัดหาให้มีดังนี้

- 1) อาหารว่าง เช่น ของขบเคี้ยว เครื่องดื่ม กาแฟ น้ำชา น้ำ
- 2) เครื่องบันทึกเสียงตลับเทป

- 3) สายไฟ ปลั๊กไฟ ถ่านไฟฉายสำรอง เครื่องถ่ายวีดีโอ เทป
  - 4) ของที่ระลึก
- 5.1.6 การดำเนินการสนทนากลุ่ม ควรดำเนินการดังนี้
- 1) ผู้ดำเนินการสนทนาแนะนำตัวเอง แนะนำผู้จัดบันทึก
  - 2) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนา บอกระยะเวลา

ของการสนทนา

- 3) ผู้ร่วมสนทนาแนะนำตัวเอง
- 4) ผู้ดำเนินการสนทนา ขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง
- 5) ใช้คำถามทั่วไป ได้แก่ เรื่องใกล้ตัว ข่าวคราวบ้านเมือง
- 6) ใช้ภาษาท้องถิ่นเข้าใจง่าย

5.1.7 ระหว่างการสนทนา

1) ผู้ดำเนินการสนทนา แสดงบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการกระตุ้นความคิดเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ ไม่ควรแสดงความคิดเห็นหรือทำที่ใด ๆ ของตนเองออกมา

- 2) กระตุ้นให้ผู้ร่วมสนทนาแสดงความคิดเห็น
- 3) ไม่กล่าวสรุป สิ่งที่ผู้ร่วมสนทนาพูด
- 4) ให้ผู้ร่วมสนทนาพูดคุยกันเองให้มากที่สุด ควบคุมการสนทนา

ให้อยู่ในโครงสร้างประเด็นเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

5.1.8 สิ้นสุดการสนทนา

- 1) ผู้ดำเนินการสนทนากล่าวขอบคุณ เชิญร่วมรับประทานอาหาร
- 2) ภาลบายทั้งกลุ่มครู กลุ่มนักเรียน และกลุ่มกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ร่วมประชุม ตัวแทนแต่ละกลุ่ม รายงานประเด็น ปัญหา อุปสรรค และความเห็นในการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนและร่วมสรุป ประเด็นปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิรูปการเรียนรู้

5.1.9 มอบของที่ระลึก ปิดการประชุม

6. ผลลัพธ์

6.1 ผู้วิจัยได้รับทราบสภาพปัญหา และระดับพฤติกรรมการปฏิบัติ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาต่อไป

6.2 ได้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ระยะที่ 2 การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2 ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน 6 ตัวบ่งชี้
- 1.2 เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2 ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน 3 ตัวบ่งชี้

2. เป้าหมาย

- 2.1 ผู้ร่วมวิจัย (ครูผู้สอน ช่วงชั้นที่ 1-2) จำนวน 10 คน
- 2.2 นักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 76 คน ในโรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี ปีการศึกษา 2552 เป็นผู้ประพฤติดนเป็นคนดีตามคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ทั้ง 6 ด้าน

2.3 เครื่องมือที่ใช้

- 2.3.1 แบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมของนักเรียน โดยครูผู้สอน
- 2.3.2 แบบสังเกตพฤติกรรม โดยครูประจำชั้น
- 2.3.3 แบบสัมภาษณ์นักเรียน โดยครูผู้สอน

2.4 วิธีการดำเนินการ

2.4.1 นำผลจากการสนทนากลุ่ม (FGD) มานำเสนอเพื่อให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย รับประทาน สภาพปัจจุบันปัญหา ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ในภาพรวม แล้วร่วมกันกำหนดแนวทางวางแผนพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน

2.4.2 คณะครูร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา ให้มีระดับการปฏิบัติเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 80 ทุกด้าน

2.4.3 จัดทำกลยุทธ์พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยผู้วิจัยได้นำขั้นตอนแนวคิดของเคมมิต และคณะ มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วยขั้นการวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นการสังเกต ขั้นการสะท้อนผล ซึ่งทำการพัฒนาแต่ละตัวชี้วัดอย่างน้อย 2 รอบ มีรายละเอียด ดังนี้

1) **ขั้นวางแผน (Planning)** ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาจากการสำรวจในระยะที่ 1 ร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประชุมปรึกษาหารือ สนทนา ระดมความคิด เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนางานแผนปฏิบัติการ ดังนี้

(1) กลยุทธ์การอบรมพัฒนาจิตนักเรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน ระยะเวลา ระหว่างวันที่ 1-3 มิถุนายน 2552 มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

(1.1) ประชุมคณะครู เพื่อรับทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

(1.2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการอบรมพัฒนาจิตนักเรียนและจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และปฏิทินการปฏิบัติงาน

(1.3) ติดต่อประสานงานกับวิทยากรและสถานที่จัดกิจกรรมเข้าอบรมพัฒนาจิต

(1.4) จัดประชุมนักเรียนเพื่อรับทราบแนวทางปฏิบัติ และเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการเข้าอบรม

(1.5) นำนักเรียนเข้าอบรมตามกำหนดการและปฏิทินการปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนด

(1.6) ประเมินผลพฤติกรรมนักเรียนก่อนเข้ารับการอบรม พัฒนาจิตและหลังการเข้ารับการอบรมพัฒนาจิต

(1.7) สรุปผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

(2) กลยุทธ์การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นหลัก ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม 2552 ถึง 31 สิงหาคม 2552 กลยุทธ์การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

(3) กลยุทธ์การจัดกิจกรรมพบพระพบธรรม เป็นกลยุทธ์ที่เป็นการนำนักเรียนเข้าผู้การรับความรู้ ประสบการณ์ และฝึกปฏิบัติจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีวิธีการปฏิบัติตนที่เป็นแบบอย่างที่ดี ระยะเวลาระหว่างเข้าพรรษา

(4) กลยุทธ์การส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ในชีวิตประจำวัน คือ การจัดกิจกรรมอบรมหน้าเสาธงและกิจกรรมอบรมนักเรียนประจำสัปดาห์

2) **ขั้นปฏิบัติ** ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จัดกิจกรรมกำหนดเป้าหมายระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม เก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและหรือผู้ให้ข้อมูล ตามแผนที่กำหนดกลยุทธ์ไว้ ดังนี้

(1) กลยุทธ์การอบรมพัฒนาจิตนักเรียน ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 76 คน ระหว่างวันที่ 1-3 มิถุนายน 2552 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสังเกต และการสัมภาษณ์

(2) กลยุทธ์การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยทำการสอนคุณธรรม จริยธรรม ในด้านต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นหลัก ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม 2552 ถึง 31 สิงหาคม 2552 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แผนการสอน และบันทึกหลังสอน

(3) กลยุทธ์การจัดกิจกรรมพบพระพบธรรม ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด โดยมีเป้าหมายนำนักเรียนเข้าสู่การรับความรู้ ประสบการณ์ และฝึกปฏิบัติ จากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีวิธีการปฏิบัติตนที่เป็นแบบอย่างที่ดี จากพระสงฆ์ที่วัดศรีสวัสดิ์ ระยะเวลาระหว่างเข้าพรรษา วันที่ 1 พฤษภาคม 2552 ถึง 31 สิงหาคม 2552 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตพฤติกรรมและการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

(4) กลยุทธ์การส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในชีวิตประจำวัน โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนทุกคน ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมทุกวัน และวันสุกสัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ดำเนินการตามแผนที่กำหนด คือ การจัดกิจกรรมอบรมหน้าเสาธงและกิจกรรมอบรมนักเรียนประจำสัปดาห์ ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม 2552 ถึง 31 สิงหาคม 2552 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมและสัมภาษณ์นักเรียน

3) **ขั้นสังเกต** ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา ดังนี้

(1) รวบรวมข้อมูลจากการบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ในการอบรมพัฒนาจิตนักเรียน

(2) กิจกรรมการอบรมหน้าเสาธง ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย

ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมาย จดบันทึก ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสอบถาม และแบบประเมินหลังกิจกรรมทุกวัน

(3) กิจกรรมการฝึกอบรมนักเรียนวันสุดท้าย ผู้วิจัย

และผู้ร่วมวิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมาย จดบันทึก

(4) กิจกรรมการสอดแทรกในการสอนรายวิชาต่างๆ ที่ผู้วิจัย

และผู้ร่วมวิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ สังเกตพฤติกรรม และสอบถาม กลุ่มเป้าหมาย

4) ขั้นตอนผล ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย รวบรวมข้อมูลจากการสังเกต

ทั้งขณะปฏิบัติ และภายหลังการปฏิบัติตามแผน มาร่วมกันวิเคราะห์ ประชุม ปรึกษาหารือ ปรึกษาหารือร่วมกันตามกรอบการศึกษา และสรุปรายงานผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี เทศบาลเมืองมหาสารคาม จำนวน 76 คน ว่าบรรลุตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ หากยังไม่บรรลุผลก็ดำเนินการในรอบที่ 2 โดยเริ่มจากขั้นวางแผน (P) ขั้นปฏิบัติ (A) ขั้นสังเกต (O) และขั้นสะท้อนผล (R) ตามลำดับ สรุปและรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนา

2.4.4 ประเมินพฤติกรรมนักเรียนเปรียบเทียบ ระหว่างผลการสำรวจ พฤติกรรม ในระยะที่ 1 ก่อนการพัฒนา และระยะที่ 2 หลังการพัฒนา ทั้ง 2 วงรอบ ว่านักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากน้อยเพียงใด

2.5 ผลลัพธ์

นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 14 ทั้ง 6 ด้าน

สรุปขั้นตอนการวิจัย มี 2 ระยะ

ระยะที่ 1 ขั้นสำรวจข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหา ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพปัญหาของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในภาพรวมของโรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 76 คน

1.2 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

1.3 สร้างเครื่องมือ จัดทำแบบสอบถามแบบประเมินค่า จำนวน 50 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน

1.4 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และหาค่าความเชื่อมั่นแล้ว
เสนอกรรมการที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขปรับปรุง

1.5 ประชุมคณะกรรมการเพื่อทำความเข้าใจกับเครื่องมือ และการนำเครื่องมือไปใช้
ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

1.6 นำเครื่องมือเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 2 พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้
กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

2.1 นำเสนอข้อมูลปัญหาจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ระยะที่ 1
ต่อที่ประชุมคณะครู

2.2 ร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของปัญหา

2.3 กำหนดกลยุทธ์ จุดพัฒนา ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

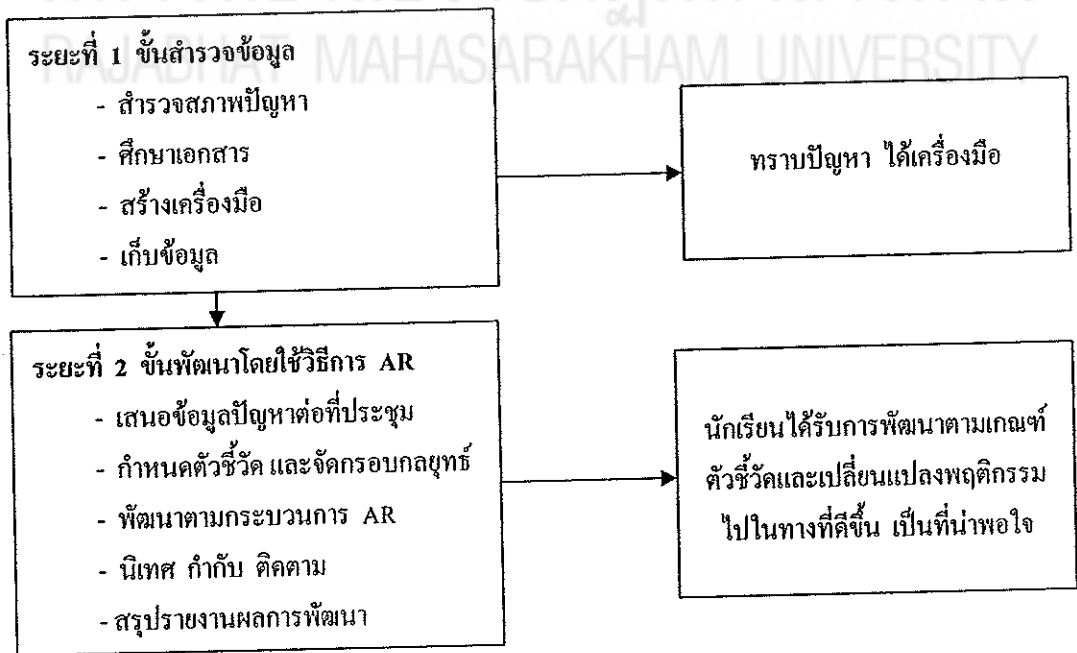
2.4 พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามกรอบกลยุทธ์

ที่กำหนด

2.5 จัดทำแผนนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

2.6 สรุปรายงานผล

สรุปขั้นตอนการวิจัย การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี
เทศบาลเมืองมหาสารคาม

ภาพที่ 2 สรุปขั้นตอนการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการวิจัย 4 ชนิด ได้แก่

- 1.1 แบบสอบถาม
- 1.2 แบบสัมภาษณ์
- 1.3 แบบสังเกต
- 1.4 สทนากลุ่ม (Focus Group)

2. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นำเสนอ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามประเมินพฤติกรรมนักเรียน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า แบบ 5 ตัวเลือก เพื่อสำรวจ สอบถามเกี่ยวกับผลการพัฒนาความมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี ตามความคิดเห็นของครูประจำชั้น / ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งเลือกตอบอย่างเสรี ตามโครงสร้างเนื้อหาการประเมิน ทั้ง 6 ด้าน คือ

- 2.1.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามข้อตกลงเบื้องต้น
- 2.1.2 มีความซื่อสัตย์และสุจริต
- 2.1.3 มีความกตัญญูกตเวที
- 2.1.4 มีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

และผู้อื่น

2.1.5 รู้จักประหยัดใช้สิ่งของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

2.1.6 มีมารยาทปฏิบัติตามวัฒนธรรม

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบมีโครงสร้างใช้สอบถามเกี่ยวกับการพัฒนา

การดำเนินงานด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2 มีส่วนประกอบ 2 ส่วน

2.2.1 ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

2.2.2 ส่วนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์สภาพจริงของนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม

ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ทั้ง 6 ด้าน ใช้บันทึกสิ่งพบเห็นขณะที่สังเกต นำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไข

3. วิธีสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 แบบสอบถาม

3.1.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดโครงสร้างแบบสอบถาม

3.1.2 จัดทำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา คือ ดร.ธีระวัฒน์ เข็มแสง

และ ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวล

3.1.3 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ให้สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต. ดร.อรรณู ชูกระเคื่อง อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เชี่ยวชาญทางด้านวิจัยและประเมินผล

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัญญา บุรีรัตน์ อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตร สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เชี่ยวชาญทางด้านภาษา

3) อาจารย์อนุสรณ์ ภูสินแก่น อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เชี่ยวชาญทางด้านการบริหาร

4) นายไสว ประภาศรี ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ เทศบาลเมืองมหาสารคาม เชี่ยวชาญทางด้านงานนิเทศ กำกับ ติดตาม

5) พระอาจารย์สันติ สนติกโร ตำแหน่ง รองเจ้าอาวาสวัดโพธิ์ศรี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

3.1.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบบันทึกตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปจัดพิมพ์ เป็นแบบฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์

3.2.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดโครงสร้างแบบสัมภาษณ์

3.2.2 จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา คือ ดร.ธีระวัฒน์ เข็มแสง และ ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวล

3.2.3 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา รูปแบบและการใช้ภาษาจากนั้นจึงเสนอแบบสัมภาษณ์ ที่ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ชุดเดิมกับข้อ 3.1.4 เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของคำถามกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

3.2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.3 แบบสังเกต

3.3.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดประเด็นของการพัฒนา
คุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ที่จำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต

3.3.2 จัดทำร่างแบบสังเกตเสนออาจารย์ที่ปรึกษา คือ ดร.ธีระวัฒน์ เขียมแสง และ
ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวล

3.3.3 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.4 นำแบบสังเกตที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
และการใช้ภาษาจากนั้นจึงเสนอแบบสังเกตที่ปรับปรุงแก้ไข เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อพิจารณา
ความสอดคล้องของประเด็นการสังเกตกับกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

3.3.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสังเกตตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดพิมพ์
ฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามวิธีการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชุมคณะครู ซึ่งแจ้งเหตุผลและความจำเป็นในการดำเนินงาน
2. ส่งแบบสอบถามให้ครูประจำชั้น และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสำรวจข้อมูล

สภาพปัจจุบัน ปัญหา ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในโรงเรียน
ก่อนดำเนินงาน

3. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียน บันทึกผลการสังเกตพฤติกรรม
นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

4. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในระยะที่ 1 มาวิเคราะห์ เพื่อหาค่าเฉลี่ย
และค่าร้อยละทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2
เพื่อวางแผนการพัฒนา

นำข้อมูลจากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม กับผล
การพัฒนาในระยะที่ 2 ว่านักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ และบรรลุ
วัตถุประสงค์ของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2
โรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี เทศบาลเมืองมหาสารคาม ซึ่งนำไปสู่การสรุปผลการวิจัย

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การบันทึก และการสำรวจ จากกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล นำมาจัดแยกเป็นพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 6 ด้าน คือ มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตนตามข้อตกลงเบื้องต้น มีความซื่อสัตย์และสุจริต มีความกตัญญูกตเวที มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักประหยัดใช้สิ่งของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า และมีมารยาทปฏิบัติตนตามวัฒนธรรม ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ เชื่อถือได้ ให้คะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์วิจารณ์เชิงเนื้อหาว่า นักเรียนโรงเรียนเทศบาลโพธิ์ศรี มีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ในระดับช่วงชั้นใดมาก แล้วหาทางแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาให้ดีขึ้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

2.1 ระยะเวลาที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ และสำรวจพฤติกรรมนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2 โดยสรุปประจำชั้น ว่านักเรียนมีสภาพปัญหาอย่างน้อยเพียงใด

2.2 ระยะเวลาที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต การบันทึก และการสำรวจเพื่อประเมินพฤติกรรมการเปรียบเทียบกับระยะที่ 1

2.2.2 จำแนกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต การบันทึก และแบบสำรวจ เป็นหมวดหมู่หรือเป็นกลุ่ม เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์

2.2.3 นำเสนอผลการวิจัย โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยแสดงผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ จากกลยุทธ์ที่กำหนดคือ การอบรมพัฒนาจิตนักเรียน การสอนสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การพบพระพบธรรมในวันธรรมสวนะระหว่างเข้าพรรษา และการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามกิจกรรมหน้าเสาธง และกิจกรรมวันสุดสัปดาห์ ส่วนของข้อมูลจากแบบสอบถาม ทำการตรวจสอบให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

ระดับการปฏิบัติ		คะแนน
ปฏิบัติทุกครั้ง	ได้ค่าน้ำหนักหรือคะแนนเป็น	5
ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง	ได้ค่าน้ำหนักหรือคะแนนเป็น	4
ปฏิบัติบางครั้ง	ได้ค่าน้ำหนักหรือคะแนนเป็น	3
ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	ได้ค่าน้ำหนักหรือคะแนนเป็น	2
ไม่เคยปฏิบัติเลย	ได้ค่าน้ำหนักหรือคะแนนเป็น	1

2.2.4 นำคะแนนที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 100)

ค่าเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1. ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี. 2541 : 238)

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
f	แทน	ความถี่ของคะแนนแต่ละตัว
fX	แทน	ผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน
$\sum fX$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน
N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้
(สมนึก กัทฑิขณี. 2541 : 251)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
N	แทน	จำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนยกกำลังสองทั้งหมด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY